

Teaterprojektet Pralinteatern Hallunda daglig verksamhet

Projektredovisning slutrapport

BOTKYRKA
KOMMUN

FUB

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

<i>Innehåll</i>	sid
1. Bakgrund	2
2. Genomförande	3
3. Samverkan	4
4. Rikskonferenser och nätverkande	4
5. Metodboken	4
6. Webbportalen	5
7. Fortsatt arbete	5
8. Slutsatser och kommentarer	6
9. Ekonomisk redovisning	
10. Bilagor	

1. Bakgrund

Teater med utvecklingsstörda skådespelare har de senaste åren rönt allt större uppmärksamhet. Glada Hudik-teatern från Hudiksvall, Moomsteatern i Malmö och Teater Blanca i Uppsala är tre framgångsrika men sinsemellan mycket olika exempel på detta. Alla teatergrupperna bygger dock på grundtesen att personer med funktionsnedsättningar – i detta fall intellektuell funktionsnedsättning – har något viktigt att tillföra teatern som konstform, teaterpubliken och vårt samhälle i stort. Att öppna teatern och kultursektorn för nya och annorlunda uttryckssätt och för alla de berättelser som bärs av människor med funktionsnedsättningar är en angelägen uppgift som trots allt bara påbörjats.

En kvalitetsmässigt och konstnärligt utvecklad teaterverksamhet med skådespelare med funktionsnedsättning har en hög potential inte bara att ge teatern nya uttryck, utan också att samla en stor publik och mötas av ett stort medieintresse. Ett viktigt strategisk val för detta slags verksamheter är samtidigt att inte bli en "särartskonst" utan att med teatern som verktyg bygga grunder för inkludering.

Botkyrka är ett samhälle präglad av mångfald, i synnerhet etnisk mångfald. Detta avspeglas också i omsorgernas dagliga verksamhet. Här finns både bland omsorgstagare och anställda ett stort antal nationaliteter representerade. Idag finns även personal med funktionsnedsättning i form av döv teckenspråkstalande personal. Inom Hallunda dagliga verksamhet har en teatergrupp startats – Pralinteatern, som speglar flera aspekter av mångfald. Tanken med detta projekt har varit att genom en systematisk samverkan med professionella teaterarbetare och teaterverksamheter skapa förutsättningar för att bygga upp och dokumentera metoder och pedagogik som också andra kan ta del av.

2. Genomförande

Projektets styrgrupp har återkommande träffats under hela projektperioden. Här ingår utöver projektledaren även ordförande i FUB Botkyrka-Salem, personal som deltar i ensemblen, de två teaterpedagogerna Peroy Kirschner och Märta Velander samt konsulterna Jens Ineland, Lennart Sauer och Anders Åbom.

Pralinteatern arbetar i en specialinredd repetitionslokal som också kan ta emot en mindre publik. Man träffas i hela gruppen en dag i veckan och har under projektperioden hittills tagit fram tre föreställningar, jobbar nu med sin fjärde. Gruppen har utökats till 18 personer med utvecklingsstörning varav några också har andra funktionsnedsättningar. Gruppen har en relativt jämn könsfördelning och en spridning på åldrar från ca 21 år till drygt 50. Deltagande personal utöver de anlitade dramapedagogerna är oftast fyra, tre kvinnor och en man, alla med yrkeshemvist inom omsorger för personer med funktionsnedsättning. Teaterverksamheten har letts av två teaterpedagoger från Globträdet, Peroy Kirschner och Märta Velander. Dessa knöts till projektet efter att samverka med Botkyrka Community Theatre och Reine Lööv avbrutits under första projektåret.

Projektet har haft flera delmål inom ramen för det övergripande att sammanställa metodbeskrivningar för arbetet med teater med skådespelare som har utvecklingsstörning.

Delmålen har varit att:

- genomföra rikskonferenser för medarbetare i detta slags teatergrupper från hela landet
- börja utveckla ett nätverk bland dessa verksamheter
- sammanställa dokumentation kring metoder i teaterarbetet vilket nu presenteras i bokform
- bygga upp en webbportal för kontakter och erfarenhetsutbyte mellan denna typ av skapande verksamheter.

Rikskonferenser genomfördes under 2010 och 2011 och samlade ett hundratal deltagare båda åren. Konferenserna innehöll kortare föredrag men fokuserade på grupparbeten och erfarenhetsutbyte kring metod- och målsättningsfrågor för teatergrupperna. Första årets konferens finns dokumenterad i form av videospelningar av korta redovisningar från samtliga samtalsgrupper, ett material som sedan skickats ut till alla deltagare och som också använts som underlag till metodboken. Se vidare nedan.

Måluppfyllelse i projektet avser i hög grad den dokumentation som genomförts av metodik och erfarenheter utifrån det praktiska teaterarbetet. Teatergruppen och dess verksamhet har fortsatt att utvecklas under projektperioden och dess arbete har fortlöpande dokumenterats, bl.a. med film. Inspelningarna har analyserats av Lennart Sauer och Jens Ineland, båda disputerade i ämnet "Teater och utvecklingsstörning". Det samlade materialet har sammanställts till en metodbok, "Scenialt – metodfrågor i arbetet med scenkonst och personer med utvecklingsstörning.". Se vidare nedan.

3. Samverkan

Samverkan har etablerats med Lennart Sauer och Jens Ineland som bland annat verkar vid Institutionen för socialt arbete respektive institutionen för pedagogik och centrum för handikappvetenskap, Umeå Universitet. Lennart har skrivit avhandlingen "Teater och utvecklingsstörning – en studie av Ållateatern". (Umeå Universitet 2004) Jens Ineland har publicerat avhandlingen "Mellan konst och terapi, om teater för personer med utvecklingsstörning", (Umeå universitet 2007). Båda studierna har stor relevans för projektets arbete. De båda har deltagit i projektarbetet som sakkunniga och utomstående granskare av projektets arbete och har varit huvudansvariga för att ta fram texten till metodboken Scenialt.

Projektet har för det praktiska filmarbetet bl.a. samarbetat med medieprogrammet inom gymnasieskolan (Xenter, Botkyrka). De medverkade bl.a. med videodokumentation på rikskonferensen i september 2010.

4. Rikskonferenser 2010 och 2011

Projektets centrala målsättning att dels samla och utveckla, men också sprida kunskap och idéer om metoder vid teaterarbete med skådespelare med utvecklingsstörning innebar att projektet genomförde rikstäckande konferenser 2010 och 2011. Temat första året var metoder och målsättningar i teaterarbete med utvecklingsstörda skådespelare och konferensen genomfördes i dialogform och med grupparbeten kring två centrala frågeställningar.

Konferensen 2010 rymde också premiär för en ny föreställning av Pralinteatern, den första gruppen gav i en annan lokal än den egna teaterlokalen. Konferensen födde många nya kontakter mellan Hallundagrupperna och andra grupper eller enskilda personer på flera håll i landet som innebar början till ett nätverk mellan aktiva i dessa slag av verksamheter. Konferensen belyste också att mötet i teaterarbetet mellan personer med olika professionell bakgrund, dels från omsorgsvärlden, dels från teater/kultur, ibland innebär ett glapp som behöver överbryggas på flera sätt. Detta kan ibland upplevas som en svårighet i arbetet, men kan liksom annan mångfald lika gärna bli en tillgång.

Konferensen 2011 hade temat "makt, bemötande och etik" och samlade ungefär lika många deltagare, varav många hade varit med redan 2010.

5. Metodboken

En huvudmålsättning för projektet var att dokumentera, sammanställa och sprida metoder i arbetet med teater och personer med funktionsnedsättningar. Arbetet har resulterat i en metodhandbok: "Scenialt – metodfrågor i arbetet med scenkonst och personer med utvecklingsstörning." 300 exemplar av boken har tryckts inom projektets budget, dessa exemplar delas ut till deltagare och intressenter. Utöver detta kommer boken att distribueras till bibliotek samt säljas via bokhandeln. (Bilaga till denna rapport)

Lennart Sauer och Jens Ineland ansvarar för huvuddelen av bokens text. Vidare finns bidrag av Märta Velanders och Peroy Kirschner samt ett förord från projektledare

Inger Erikson. Ett underlag till det inledande avsnittet har skrivit av Anders Åbom. Bildmaterialet är hämtat från Pralinteaterns arbete, fotografer är bl.a. Clara Söderberg, Ida Vakoniemi och Gunilla Söderqvist, den senare har även formgivit boken.

Underlag till bokens text har hittills inhämtats på följande sätt:

- Genom intervjuer med handledare o konstnärliga ledare för Pralinteatern
- Genom intervjuer med skådespelare med funktionsnedsättning (Pralinteatern).
- Genom analys av filmat material från repetitionsarbete och observationer på plats av arbetet. (Pralinteatern)
- Genom analys av material från temadag (rikskonferenserna) framför allt filmade gruppdiskussioner och redovisning av gruppdiskussioner.
- Bearbetning av enkätsvar, skickad till deltagare i rikskonferenserna.
- Personliga texter från teaterpedagogerna Peroy Kirschner och Märta Velandér speglade deras erfarenheter av arbetet med Pralinteatern.
- Ett inledande avsnitt om teater och funktionsnedsättning är till stora delar skrivet av Anders Åbom.

För publicering av boken har kontakter tagits med kommersiella förlag, men boken har betraktats som "för smal" för deras utgivning. Projektet har då valt att ge ut boken via "eget förlag" vilket också innebär att såväl texter, korrektur, formgivning och bildmaterial sammanställts och utformats med egna krafter. För övrigt hänvisar vi till boken.

6. Webbportalen www.scenialt.se

En kompletterande del av spridningsarbetet som också fortsätter efter projektiden är den webbportal med samma namn som boken "Scenialt". Detta arbete har drabbats av en del avbrott på grund av svårigheter för det webbföretag som anlits för utformningen av portalen men portalen öppnades nu den 17 maj 2013. Innehåll i och utformning av portalen är sammanställt av Jakob Siwek på projektets uppdrag.

I arbetet med portalen ingår också ett uppsökande arbete gentemot teatergrupper runt om i landet, dels i form av små reportage, dels med kontakter för att skapa intresse hos dessa att aktivt medverka i portalen. Portalen kommer bland annat att ha länkar till anslutna verksamheters egna hemsidor, ett kalendarium och ett debattforum, kopplat till Facebook och Twitter.

7. Fortsatt arbete

Pralinteatern kommer att fortsätta sitt arbete inom daglig verksamhet. Det kan noteras att det inom omsorgerna i Botkyrka och i många andra kommuner pågår en debatt om inriktning och innehåll i just denna slags verksamhet. Å ena sidan skapar inramningen i rättighetslagstiftningen (LSS) en "skyddad värld" där det kan vara svårt för deltagarna med funktionshinder att till exempel ta sig ut på den öppna arbetsmarknaden. Samtidigt finns det stort stöd för att den typ av verksamhet som teatergruppen utgör inte bara är kontaktskapande och stödjer en inkludering i den bemärkelsen utan också genom den uttalade social träning den innebär för sina deltagare.

Teaterverksamheten kan också ses som ett betydelsefullt sätt att skapa förståelse för personer med kognitiva funktionsnedsättningar, och den roll de kan spela, inte bara på teatern, utan i samhället i stort.

Metodboken ska förhoppningsvis spridas till en stor läsekrets inom ramarna för verksamheter och yrkesroller inom funktionshinderområdet. Dock finns efter projektets avslutande inga särskilda medel för marknadsföring.

När det gäller webbportalen kan sägas att dess betydelse beror på vilket intresse den lyckas skapa och därmed hur stor målgrupp den når. Positivt är att många av de mycket uppmärksammade grupperna inom detta slags teater deltar, liksom framstående personer. Projektgruppen avser att söka medel för fortsatt drift av webbportalen.

8. Slutsatser och kommentarer

Projektets arbete har inneburit att ett betydande underlag för metodbeskrivning samlats in och analyserats. Två uppskattade och välbesökta rikskonferenser genomfördes 2010 och 2011. Pralinteatern har fortsatt att bygga upp en teaterverksamhet och att på flera plan lämna erfarenheter till det övergripande arbetet i projektet. Erfarenheterna har samlats i en metod- och inspirationsbok och ett fortsatt utbyte av idéer och erfarenheter har gjorts möjlig genom en webbportal.

Vi som arbetat med projektet vill se det som en del av ett långsiktigt arbete för ökad förståelse och delaktighet för personer med intellektuella funktionsnedsättningar.

Som ansvariga för projektets genomförande vill vi understryka hur positivt arbetet hela tiden varit, hur betydelsefull teatergruppen blivit för sina medlemmar och hur vi från en begränsad verksamhet i Hallunda, Botkyrka kommun, nått och mött en stor grupp entusiastiska människor, med och utan funktionsnedsättningar, som alla drivs av det vi också känner: En kärlek till den lilla människan som växer och möts av uppskattning och respekt när hon berättar sin egen särskilda historia från teaterscenen.

Varmt tack till Arvsfonden som gjort detta arbete möjligt!

.....
Inger Erikson
Projektledare

.....
Mai Eriksson
Ordf. FUB Botkyrka Salem

Till denna rapport bifogas ekonomisk redovisning och revisorsrapport.